

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР

**Матеріали XI Міжнародної
науково-практичної конференції**

13 грудня 2024 року

Київ 2024

Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, 13 грудня 2024 р. / За заг. ред. д.е.н., професора Калініної С.П. — Київ: МДУ, 2024. — 132 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь науковці, викладачі, фахівці-практики, здобувачі вищої освіти.

Основні напрями роботи конференції:

- Безпекова складова соціально-економічного розвитку країн світу;
- Розвиток інтеграційних процесів в умовах військово-політичного конфлікту;
- Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації;
- Інноваційно-інвестиційна діяльність країн світу;
- Забезпечення конкурентоспроможності національних економік;
- Проблеми забезпечення сталого розвитку;
- Особливості повоєнного відновлення економіки України.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. Обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції у сфері вивчення особливостей інтеграції країн у систему світогосподарських зв'язків;
2. Розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин країн світу.

МАРЕНА Т. В.,

кандидат економічних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної роботи,
Маріупольський державний університет

МІТЬКО В. М.,

здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
спеціальності «Економіка»,
Маріупольський державний університет

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ У СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ ДЕРЖАВИ

Емпіричний досвід формування систем економічної безпеки у провідних країн світу свідчить про те, що ефективна система державного планування економічної безпеки має включати документи стратегічного характеру, які розробляються на далекоглядну перспективу [1]. Ця вимога є релевантною не тільки для національної економічної безпеки, але й у повній мірі стосується економічної безпеки регіонального розвитку. Повномасштабна війна та її наслідки для національної та регіональної економіки ще більше загострюють проблему нерівномірності регіонального розвитку. Це актуалізує питання забезпечення економічної безпеки регіонів України та вироблення стратегічного бачення відповідних процесів. Для визначення ступеня врахування пріоритетів економічної безпеки регіонів у стратегічних документах України досліджено як безпекові стратегії, так і стратегії регіонального розвитку.

Аналіз змісту стратегічних документів у сфері економічної безпеки демонструє, що питання економічної безпеки регіонів висвітлено досить поверхнево. Зокрема, безсумнівним досягненням у сфері стратегічного планування економічної безпеки стало прийняття Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року [4]. Цей документ став першою функціональною безпековою стратегією, яка сконцентрувалася саме на економічній компоненті національної безпеки. Перевагою цієї стратегії порівняно із попередніми документами програмно-стратегічного характеру (у них аспекти економічної безпеки були представлені дуже коротко, узагальнено та описово) стало обґрунтування стратегічного курсу у сфері економічної безпеки на основі попереднього визначення загального рівня економічної безпеки та окремих її складових (фінансової, виробничої, зовнішньоекономічної, інвестиційно-інноваційної, макроекономічної). При цьому представлені оцінки рівня економічної безпеки базуються на розрахунках на основі офіційно затвердженої методики (відповідно до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України) [3].

Водночас, пріоритети економічної безпеки регіонального розвитку у Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року прямо майже не представлені. Лише серед завдань у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки

(п. 21.4) зазначено «впровадження інструментів державної регіональної політики, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості регіонів» [4].

Що стосується базового стратегічного документу у сфері національної безпеки як такої, то Стратегія національної безпеки України, оминаючи увагою питання забезпечення безпеки регіонів держави, натомість приділяє увагу питанням мегарегіональної безпеки. Так, у Стратегії зазначається, що «з метою захисту власних національних інтересів та зміцнення регіональної безпеки Україна розвиватиме: стратегічне партнерство з Азербайджанською Республікою, Грузією, Литовською Республікою, Республікою Польща, Турецькою Республікою; партнерські відносини з іншими державами Балтії та державами Північної Європи, а також тісні добросусідські відносини з державами Центральної та Південно-Східної Європи; практичну взаємодію з державами – членами НАТО у гарантуванні безпеки у Чорноморському басейні» (п. 36) [5].

У свою чергу, у програмно-стратегічних документах з питань розвитку регіонів безпекові питання представлені більш розгорнуто. Зокрема, у Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки проголошується, що «державна регіональна політика до 2027 року ґрунтується на врахуванні під час стратегічного планування ключових викликів, які впливають на людину, інфраструктуру, безпекове середовище, економіку та навколишнє природне середовище» [2]. Також зазначається, що «реалізація державної регіональної політики на період до 2027 року здійснюватиметься на основі комплексного територіально-орієнтованого підходу, який передбачає, що об'єктом у рамках регіональної політики є регіони та територіальні громади, які характеризуються специфічним набором соціальних, просторових, безпекових, екологічних та економічних особливостей» [2]. При цьому стратегічною метою державної регіональної політики до 2027 року визначено посилення соціально-гуманітарної, економічної, просторової згуртованості України, підвищення рівня безпеки і добробуту громадян. Разом із тим, безпека у цьому документі трактується не у суто економічному вимірі, а радше у більш широкому розумінні.

Отже, наразі пріоритети економічної безпеки регіонів у чинних стратегічних документах України представлені достатньо фрагментарно. З одного боку, відсутність прямих відсилок до питань регіональної безпеки у Стратегії економічної безпеки України є досить логічною з урахуванням того, що економічні системи регіонів є невід'ємними компонентами національної економіки, і завдання забезпечення економічної безпеки держави безпосередньо поширюються і на рівень регіональної безпеки. З іншого боку, зростання незалежності регіонів, специфіка економічного розвитку кожного з них вимагають більш чітких акцентів на питаннях регіональної економічної безпеки у відповідних стратегічних документах держави.

Список використаних джерел:

1. Економіка та економічна безпека держави. Теорія та практика: Частина 1. Монографія / С. Давиденко, О. Єгорова, В. Приходько, П. Матішак,

Я. Голоніч, П. Копінець, М. Мачкінова, М. Добровольська та ін. Ужгород: РІК-У, 2017. 388 с.

2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: Указ Президента України від 11.08.2021 р. № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12>

МИТРОЩЕНКО В. С.,

здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності «Економіка»,
Маріупольський державний університет

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО СТРУКТУРИЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Фінансова безпека є багатоаспектною та багатозначною економічною категорією, що обумовлено як різноманітністю її суб'єктів і рівнів формування, так і складністю побудови, системністю та наявністю у її композиції взаємопов'язаних структурних елементів.

У вітчизняних наукових дослідженнях та практиці забезпечення фінансової безпеки держави сформовано достатньо однозначний підхід до структурування фінансової безпеки національної економіки, який закріплено нормативно. Так, Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України серед складових елементів фінансової безпеки держави виділяють: банківську безпеку, безпеку небанківського фінансового сектору (у складі безпеки страхового та фондового ринків), боргову, бюджетну, валютну, грошово-кредитну безпеку [5]. Водночас, зважаючи на фінансовий характер окремих показників (зокрема, відношення чистого приросту прямих іноземних інвестицій до ВВП; відношення кредитів, наданих нефінансовим корпораціям та домашнім господарствам на придбання, будівництво та реконструкцію